

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2026-01-22
Besvaras senast
2026-01-28 kl. 12.00

Till gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm (L)

2025/26:414 Dimensionering av gymnasie- och vuxenutbildning

Sverige står inför betydande utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen. Samtidigt som arbetslösheten är hög inom vissa grupper råder det allvarlig brist på utbildad arbetskraft inom flera yrken och branscher. För att möta både näringslivets behov och samhällets långsiktiga utveckling krävs ett utbildningssystem som är flexibelt, framåtblickande och regionalt förankrat.

Kompetensbristerna är stora samtidigt som många människor står utanför arbetsmarknaden. I Kronoberg och övriga Småland märks detta tydligt – såväl inom industrins och välfärdens rekryteringsbehov som i de kompetensskiften som följer av klimatomställningen, elektrifieringen, bygg- och energiomställningen samt de växande behoven inom vård och omsorg.

Sedan den 1 juli 2023 gäller nya regler för regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning, där huvudmän ska väga in både elevers efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Skolverket har dessutom fått i uppdrag att ta fram regionala planeringsunderlag för att stödja detta arbete.

Dimensioneringen av både gymnasial utbildning och kommunal vuxenutbildning spelar en avgörande roll. Trots detta upplever många kommuner och regionala aktörer att statens bedömningar av arbetsmarknadens behov i praktiken blir alltför bakåtblickande eftersom de i hög grad bygger på historisk statistik och etablerade mönster. Detta sker på bekostnad av framtida kompetensbehov samt konkret kunskap om kommande investeringar och omställningsprocesser. Risken är att utbildningsplatser inte byggs ut i takt med den faktiska efterfrågan eller att utbildningsutbudet styrs av gårdagens arbetsmarknad i stället för morgondagens. Det kan leda till att platser skapas inom yrken där efterfrågan minskar samtidigt som utbildningar som behövs för kommande industrietableringar, klimatomställningen, välfärdens kompetensförsörjning och regional tillväxt inte ges tillräckligt utrymme.

I flera delar av landet efterfrågar kommuner och regioner därför bättre möjligheter att väga in lokala och regionala prognoser, företagens investeringsplaner och branschernas långsiktiga kompetensbehov i dimensioneringen av utbildningsutbudet. Samtidigt finns prognosunderlag som faktiskt tar sikte på framtiden, exempelvis SCB:s långsiktiga framskrivningar av tillgång och efterfrågan på utbildade. Frågan är hur dessa och andra framåtblickande analyser sammanvägs med regional och lokal kunskap.

Mot denna bakgrund vill jag fråga gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att säkerställa att dimensioneringen av gymnasieskolan och den gymnasiala vuxenutbildningen i högre grad baseras på framtida kompetensbehov – där regioner, kommuner, arbetsgivare och branschorganisationer ges reellt genomslag i bedömningarna – och inte huvudsakligen på historisk statistik?

.....

Robert Olesen (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren